

Raadsvoorstel

Status: Voorbereidend Besluitvormend

Agendapunt:	4
Onderwerp:	Opheffen algemene voorziening hulp bij het huishouden
Datum:	28 april 2021
Portefeuillehouder:	dhr. J.W. Uitslag
Decosnummer:	1278
Informant:	Ilse Veerbeek i.veerbeek@dalfsen.nl 06-40531053

Voorstel:

1. Opheffen van de algemene voorziening Hulp bij het Huishouden per 1-1-2022 voor nieuwe cliënten en per 1-1-2023 voor alle cliënten;
2. De gewijzigde beleidsuitgangspunten Hulp bij het Huishouden vast te stellen.

Inleiding:

Op 11 november 2014 heeft de gemeenteraad ingestemd met beleidsuitgangspunten over de Hulp bij het Huishouden (HH) waarin o.a. expliciet is opgenomen dat HH (voorheen HH1) wordt omgevormd van een maatwerkvoorziening naar een algemene voorziening. Op 26 september 2016 heeft de raad ingestemd met de nota continuering beleid HH met o.a. het beleidsuitgangspunt algemene voorziening HH. De algemene voorziening HH heeft meerdere jaren goed gefunctioneerd en paste in het beleid van laagdrempelige voorzieningen waar inwoners terecht konden zonder indicatie.

Echter sinds 2020 stijgt het aantal cliënten- en daarmee de kosten - voor de algemene voorziening sneller dan voorheen. Dit komt door de invoering van het abonnementstarief voor duurzame algemene voorzieningen per 2020, waardoor de eigen bijdrage voor cliënten zakte van € 66,- per 4 weken naar maximaal € 19,- per maand. Deze dalende eigen bijdrage heeft gezorgd voor een aanzuigende werking op de algemene voorziening HH.

Naast de toenemende kosten voor de gemeente door de stijging van het aantal cliënten en minder inkomsten door de lagere eigen bijdrage, kampen een aantal zorgaanbieders vanwege de krappe arbeidsmarkt met het probleem dat het steeds lastiger wordt om voldoende hulpen te vinden om de HH uit te voeren.

Samen met de huidige gecontracteerde zorgaanbieders HH is gezocht naar een oplossing om te komen tot een toekomstbestendige HH, waarbij de uitgaven in de toekomst beheersbaar blijven en er voldoende huishoudelijke hulpen zijn om de werkzaamheden - om te komen tot een schoon en leefbaar huis voor de inwoner- uit te voeren.

Er heeft daarom eind 2020 een onderzoek plaatsgevonden onder huidige cliënten in de algemene voorziening HH (zie bijlage 2). Daaruit bleek dat een aantal cliënten (11%) doordat zij alleen licht getoetst zijn, in aanmerking zijn gekomen voor een algemene voorziening HH, terwijl wanneer het onderzoek uitgebreider plaats had kunnen vinden deze cliënten geen voorziening toegekend hadden gekregen.

Wij willen met een strengere toegang bereiken dat de HH alleen toegankelijk wordt voor inwoners die dat nodig hebben. Bij een maatwerkvoorziening kan - in tegenstelling tot een algemene voorziening - uitgebreider onderzoek plaatsvinden naar iemands beperkingen.

Het voorstel voor een toekomstbestendige HH is als volgt:

- een nieuw contract voor de HH per 1-1-2022
- met alleen nog een maatwerkvoorziening
- met de modules schoonmaak, wasservice en begeleiding.
- De toegang komt volledig bij de gemeente, waardoor het onderzoek grondiger kan en er meer eisen gesteld kunnen worden om strenger te kunnen beoordelen of iemand echt de HH-ondersteuning nodig heeft.
- Het huidige contract kan nog tot 31-12-2022 worden verlengd, waardoor huidige cliënten in de algemene voorziening HH zorgvuldig onderzocht kunnen worden en een soepele overgang mogelijk is.

Om dit voorstel te realiseren moet de algemene voorziening HH opgeheven worden. Daarvoor dienen de beleidsuitgangspunten HH aangepast te worden (zie bijlage 1). Dit is een verandering van de beleidskaders, waarvoor instemming nodig is van de raad.

Argumenten:

1.1 Het abonnementstarief voor algemene voorzieningen zorgt voor een toename van het aantal cliënten.

Sinds de (aankondiging van de) invoering van het abonnementstarief per 1-1-2020 zien we de aantallen cliënten sinds de 2^e helft van 2019 meer stijgen dan de jaren er voor. Cliënten betalen sinds 2020 geen € 66,- per 4 weken meer aan eigen bijdrage, maar maximaal € 19,- per maand. Bij de screeners van het 'Samen Doen in Dalfsen'-loket zijn sinds eind 2019 meer telefoontjes binnengekomen van cliënten die hun hulp hebben opgezegd en over wilden naar de algemene voorziening. Dit is terug te zien in de cijfers in onderstaande tabel.

Hulp bij het huishouden (HH) excl. Pgb

Aantallen	2017	2018	1 ^e helft 2019	2 ^e helft 2019	2020	Q1 2021
Algemene voorziening HH	349	371	401	441*	529*	536
Maatwerkvoorziening HH	150	168	159	169	147	137**
Totaal HH	499	539	560	610	656	673

*Geel gearceerd = snellere stijging van het aantal cliënten algemene voorziening t.o.v. de periode ervoor.

**De daling van het aantal cliënten in de maatwerkvoorziening is te verklaren doordat in het kader van Grip op Wmo er meer sturing is geweest op De Juiste Zorg op de Juiste plek en hierdoor meer cliënten zijn overgegaan naar de Wlz dan gebruikelijk.

1.2 Bij een algemene voorziening HH is niet goed te toetsen of iemand daadwerkelijk beperkingen heeft waardoor er HH vanuit de gemeente ingezet moet worden.

Op dit moment is de toegang voor de algemene voorziening HH belegd bij de gecontracteerde zorgaanbieders HH. Wettelijk gezien mag er geen uitgebreid onderzoek worden gedaan bij een algemene voorziening. Een lichte toets is wel toegestaan, maar een zorgaanbieder mag geen onderzoek doen naar iemands beperkingen. Als een cliënt zegt dat deze al langer dan 6 weken problemen heeft waardoor schoonmaken niet meer lukt, dan kan er geen onderzoek gedaan worden naar wat iemands beperkingen dan zijn waardoor dit niet lukt. Bij een maatwerkvoorziening mag er wel uitgebreid onderzoek gedaan worden.

1.3 Door nieuwe cliënten niet meer in te laten stromen per 1-1-2022 voorkomen we dat de aantallen cliënten relatief snel stijgen

Eind 2019 en 2020 was de stijging van het aantal cliënten hoger dan de perioden daarvoor (zie tabel argument 1.1). Door al per 1-1-2022 een nieuw contract in te laten gaan voor nieuwe cliënten voorkomen we dat deze snelle stijging zich doorzet in 2022. Hierdoor denken we sneller te komen tot een toekomstbestendige HH, waarbij de uitgaven in de toekomst beheersbaar blijven en er voldoende huishoudelijke hulpen zijn om de werkzaamheden - om te komen tot een schoon en leefbaar huis voor de inwoner- uit te voeren.

Voor de huidige cliënten geldt een overgangperiode. Zij worden in 2022 geherindiceerd, en blijven tot die tijd nog vallen onder het huidige contract dat nog verlengd kan worden tot 31-12-2022. Er is gekozen om heel 2022 te gebruiken voor de uitvoering van heronderzoeken, zodat dit zorgvuldig kan gebeuren. Een deel van de cliënten met een algemene voorziening HH komt niet meer in aanmerking voor een maatwerkvoorziening HH. Voor deze mensen is mogelijk een overgangperiode nodig, zodat zij zelf de HH kunnen regelen.

2.1 De aangepaste beleidsuitgangspunten sluiten aan op het preventiebeleid

De visie op de Hulp bij het Huishouden blijft onveranderd. Deze is al in lijn met het nog vast te stellen preventiebeleid. Het voorstel is om de algemene voorziening uit de beleidsuitgangspunten te halen, omdat deze in het geval van de Hulp bij het Huishouden juist averechts werkt.

Bij een maatwerkvoorziening is het mogelijk uitgebreider onderzoek te doen dan bij een algemene voorziening. Hierdoor kan meer gestuurd worden op wat iemand zelf nog kan (regelen/leren). De focus van de toegang in het nieuwe voorstel is nog explicieter: "Wat kan iemand zelf nog (leren/regelen), evt. met behulp van zijn/haar omgeving. De mindset is niet welke maatwerkvoorziening is nodig, maar hoe kunnen we inwoners helpen om zelf of met behulp van het netwerk het huishouden te doen. En als dat niet lukt dat er dan een vangnet is in de vorm van een maatwerkvoorziening HH. Dit sluit aan bij de gedachte van het nieuwe preventiebeleid en het gedachtegoed van positieve gezondheid.

2.2 De werkgroep Wmo van de Participatieraad kan zich vinden in het voorstel

Het voorstel is ook besproken met de werkgroep Wmo van de Participatieraad. Zij kunnen zich vinden in het voorstel om de algemene voorziening HH op te heffen. Zij vinden het met name belangrijk dat er oog is voor wat iemand nog wel kan. Door de toegang te beleggen bij de gemeente in de vorm van een maatwerkvoorziening is uitgebreider onderzoek mogelijk. Er kan dan beter gekeken worden naar

wat iemand nog wel zelf kan (regelen/leren). Vanuit de werkgroep Wmo van de Participatieraad is aangegeven dat zij geen apart advies zullen uitbrengen.

Op basis van artikel 2 (lid 3a) van de inspraakverordening is de wijziging niet voorgelegd aan inwoners, omdat de aanpassing ondergeschikt is aan een eerder vastgelegd beleidsvoornemen.

Kanttekeningen en risico's

1. Mantelzorgers voelen zich verantwoordelijk om de HH op zich te nemen, en raken hierdoor overbelast

Wanneer iemand zelf nog in staat is om de Hulp bij het Huishouden uit te voeren, ondanks bepaalde beperkingen, dan is dit een reden om geen maatwerkvoorziening HH toe te kennen vanuit de gemeente. Wel kan de gemeente tijdelijk ondersteunen om iemand aan te leren zelf de HH uit te voeren. Wanneer inwoner en mantelzorger (uit ander huishouden) hierover een andere zienswijze hebben, en de mantelzorger zich verplicht/ verantwoordelijk voelt om zelf dan de huishouding op zich te nemen, dan kan overbelasting van de mantelzorger dreigen. Het mantelzorgteam kan helpen door met de cliënt en de mantelzorger in gesprek te gaan.

2. Er kunnen bezwaren komen van cliënten die nu nog vallen onder de algemene voorziening HH, maar straks niet meer in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening HH

Een deel van de huidige cliënten met een algemene voorziening HH zal niet in aanmerking komen voor een maatwerkvoorziening HH. Zij zullen mogelijk in bezwaar gaan. Dit betreft de cliënten waar uit het onderzoek van Sociaal Domein Kompas - onder huidige cliënten met een algemene voorziening HH – naar voren kwam dat er sprake is van onrechtmatig gebruik van de algemene voorziening HH (11% = ongeveer 60 cliënten).

Wij zullen zorgvuldig om gaan met deze cliënten, en met hen het goede gesprek voeren waarin we uitleggen waarom iemand geen recht meer heeft op HH vanuit de gemeente. Samen met de inwoner kunnen we kijken of we vanuit de gemeente nog kunnen ondersteunen door bv iemand aan te leren hoe het huishouden zelf te doen. En mogelijk kunnen we als gemeente in sommige situaties een overgangperiode bieden.

Door het goede gesprek aan te gaan en samen met de inwoner te zoeken naar een oplossing is de verwachting dat het aantal bezwaren mee zal vallen, en opgevangen kan worden binnen de huidige capaciteit. Mochten er toch meer bezwaren komen dan nu ingeschat, dan is mogelijk extra ondersteuning nodig.

Vanuit de huidige cliënten in een maatwerkvoorziening verwachten wij geen bezwaren, omdat hier al uitgebreid onderzoek heeft plaats gevonden, en zij daardoor in de praktijk weinig zullen merken van de overgang naar het nieuwe contract.

Alternatieven:

Het huidige contract is nog uiterlijk te verlengen tot 1-7-2023. Verlenging is een optie vanuit de hoop dat er dit jaar nog vanuit het rijk beleidswijzigingen komen m.b.t. het abonnementstarief. Er is al enige tijd kritiek vanuit gemeenten richting het rijk op het abonnementstarief en de oplopende kosten in het sociaal domein. Wanneer het abonnementstarief niet meer zou gelden voor algemene voorzieningen of alleen zou gelden voor mensen met een laag inkomen, dan is de verwachting dat het aantal cliënten dat een beroep doet op de gemeente voor HH afneemt. Er zijn geen aanwijzingen dat het beleid op het abonnementstarief (op korte termijn) gewijzigd gaat worden. Verder zou dit ook geen recht doen aan de uitgangspunten van het nieuwe preventiebeleid.

Duurzaamheid:

Het opheffen van de algemene voorziening HH draagt bij aan een toekomstbestendige HH waarbij de uitgaven in de toekomst beheersbaar blijven en er voldoende huishoudelijke hulpen zijn om de werkzaamheden uit te voeren.

Financiële consequenties:

Het opheffen van de algemene voorziening HH en de invoering van alleen een maatwerkvoorziening levert op de lange termijn besparingen op. In eerste instantie zal geïnvesteerd moeten worden om zorgvuldig heronderzoek te doen onder de huidige cliënten HH, en is er structurele capaciteit nodig bij de gemeentelijke uitvoering doordat de toegang volledig komt te liggen bij de gemeente.

De uiteindelijke structurele besparing bedraagt naar verwachting € 115.000 op jaarbasis t.o.v. 2020.

De incidentele investering is € 195.000, waardoor een aanloopverlies is van € 80.000 in het eerste jaar.

Door extra kosten op capaciteitsuitbreiding en investering in het voorveld zal het structureel resultaat € 77.000 zijn ten opzichte van 2020.

We stellen voor om de besparing van het tweede jaar te gebruiken ter dekking van het aanloopverlies. De zichtbare besparing is vanaf het derde jaar voor het eerst te zien.

Communicatie:

Samen met de huidige gecontracteerde zorgaanbieders stellen we een communicatieplan op om cliënten zorgvuldig te informeren over de wijzigingen.

Vervolg:

In de 2^e helft 2021 volgt een aanbesteding om te komen tot een nieuw contract voor een toekomstbestendige HH.

Daarnaast is een aanpassing nodig van de 'verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2021'. De artikelen waar naar de algemene voorziening HH wordt verwezen, komen te vervallen (artikel 9.4d1 en artikel 13.3). In december 2021 staat de verordening geagendeerd op de raadsagenda.

Bijlagen:

1. gewijzigde beleidsuitgangspunten HH
2. uitkomsten onderzoek algemene voorziening HH

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/algemeen directeur,
Ing. S.A.D.C. van Geffen

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Dalfsen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 28 april 2021, nummer 1278;

overwegende dat het opheffen van de algemene voorziening Hulp bij het Huishouden een verandering van het beleidskader is waarmee de raad moet instemmen;

gelet op de toename van het aantal cliënten binnen de algemene voorziening sinds de invoering van het abonnementstarief;

gezien de knelpunten bij de zorgaanbieders om voldoende huishoudelijke hulpen te leveren wanneer de cliëntenaantallen blijven stijgen;

b e s l u i t :

1. Opheffen van de algemene voorziening Hulp bij het Huishouden per 1-1-2022 voor nieuwe cliënten en per 1-1-2023 voor alle cliënten;
2. De gewijzigde beleidsuitgangspunten Hulp bij het Huishouden vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dalfsen in zijn openbare vergadering van 21 juni 2021.

De raad voornoemd,

de voorzitter,
drs. E. van Lente

de griffier,
drs. J. Leegwater